

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

«Затверджено»

Голова приймальної комісії
Волинського національного
університету імені Лесі Українки

Анатолій ЦЕОСЬ

« 03 » квітня 2023 р.

Протокол № _____

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ
ДЛЯ УЧАСТІ У КОНКУРСНОМУ ВІДБОРІ ДЛЯ
ЗДОБУТТЯ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО)
РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

на основі раніше здобутих рівнів вищої освіти бакалавра (НРК 6),
магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (НРК 7)

ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 016 СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА

освітньо-професійна програма – СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА. ІНКЛЮЗИВНА
ОСВІТА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма орієнтована на підготовку вступного випробування з *Корекційної педагогіки зі спеціальними методиками* на основі раніше здобутих рівнів вищої освіти бакалавра (НРК 6), магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (НРК 7) зі спеціальності 016 Спеціальна освіта, освітньо-професійна програма «Корекційна психопедагогіка (олігофренопедагогіка)» на основі ступенів «бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня магістра (спеціаліста), здобутого за іншою спеціальністю (напрямом підготовки).

Мета вступного випробування полягає у визначенні професійної компетентності й готовності абітурієнта до навчання в магістратурі, що передбачає єдність теоретичної, практичної професійно-педагогічної підготовки і проведення наукових досліджень у закладі вищої освіти. Її зміст відповідає змісту педагогічних дисциплін, що вивчаються у закладах вищої освіти I-IV рівнів акредитації і охоплює в повному обсязі основні категорії корекційної педагогіки, поняття, терміни, факти. Пропонований варіант програми передбачає чітке структурування і розподіл навчального матеріалу за основними розділами: загальні основи корекційної педагогіки, основи спеціальної дидактики, теорія виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку, спеціальні методика корекційної педагогіки, зокрема, «Спеціальна методика навчання математики з основами математики», «Спеціальна методика розвитку мови і мовлення», «Основи екології та природознавства зі спеціальними методиками», «Основи музичного виховання зі спеціальними методиками», «Основи образотворчого мистецтва зі спеціальними методиками», «Трудове навчання зі спеціальними методиками». Кожен із розділів поділено на теми, виклад основних положень тем деталізовано, що полегшує абітурієнту пошук літературних джерел і орієнтирів для підготовки до тестової перевірки під час вступних випробувань. За характером відтворення навчального матеріалу всі тестові завдання поділяються на репродуктивні та конструктивні. Тести репродуктивного характеру складають основу першого рівня завдань і вимагають від абітурієнтів відтворення засвоєних ними раніше знань. До другого рівня відносяться тестові завдання репродуктивно-конструктивного характеру і дають можливість вступнику продемонструвати обізнаність з менш відомими фактами, подіями, назвами, термінами. Тести конструктивного характеру передбачають розв'язання творчих завдань і складають основу третього рівня складності. Такі завдання вимагають від абітурієнта визначення найсуттєвішого, стрижневого, спільного, відмінного, що дає змогу виявити глибину і неординарність педагогічного мислення майбутнього студента.

У програмі вказано нові нормативні документи про спеціальну та інклюзивну освіту в Україні, правові акти, названо авторів педагогічних теорій та концепцій у галузі корекційної педагогіки, класифікацій, основні педагогічні категорії, їх зміст та специфіка, підходи до здійснення сучасних науково-педагогічних досліджень, охарактеризовано вікові особливості розвитку та виховання особистості із порушеннями психофізичного розвитку.

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ВИКЛАДУ

Розділ 1. Загальні основи корекційної педагогіки

Загальні питання корекційної педагогіки.

Об'єкт, суб'єкт, предмет, мета і завдання корекційної педагогіки, її зв'язок з іншими науками. Основні поняття і терміни корекційної педагогіки. Понятійно-термінологічні означення щодо дітей, які мають стійкі розлади функцій організму (суб'єктів спеціальної освіти). Предмет і завдання дошкільної корекційної педагогіки. Зв'язки корекційної педагогіки з іншими науками.

Методологічні й теоретичні основи корекційної педагогіки.

Методологічна база корекційної педагогіки. Концепція про культурно-історичне походження психіки. Концепція про закономірності психічного розвитку в нормі й патології. Концепція про провідну роль навчання в розвитку дитини.

Інтегрована та інклюзивна освіта дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Сучасне поняття інтеграції та інклюзії. Короткі історичні відомості про розвиток інтеграційних процесів у світі. Розвиток інклюзивної освіти в Україні. Форми інтегрованого навчання і виховання. Психолого-педагогічний супровід як умова успішної інтеграції в соціум дитини із особливими освітніми потребами.

Нормативно-правове забезпечення корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з особливими освітніми потребами.

Законодавчі й нормативні засади організації корекційно-освітньої роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. Нормативно-правове забезпечення спеціальної освіти. Огляд міжнародних документів щодо забезпечення рівного доступу до освіти. Міжнародні організації, які формують політику в галузі інклюзивної освіти. Аналіз українського законодавства щодо забезпечення рівного доступу до освіти.

Організація та зміст роботи у спеціальних закладах освіти.

Диференційована система спеціальних закладів для дітей дошкільного віку із вадами психофізичного розвитку в Україні. Комплектування корекційно-освітніх закладів для дітей із відхиленнями у розвитку. Комплексний підхід у корекційно-реабілітаційній і навчально-виховній роботі. Програми розвитку для дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами. Спеціальні заклади дошкільної освіти як навчально-методичний та кадровий ресурс інклюзивної освіти. Інклюзивно-ресурсний центр: функції та організаційно-структурні особливості.

Загальна характеристика особливостей розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку з різними порушеннями розвитку.

Система раннього виявлення та корекції відхилень у розвитку дітей. Організація ранньої допомоги дітям з порушеннями розвитку. Мета й основні завдання дошкільної освіти дітей із особливими потребами. Особливості розвитку, навчання і виховання дітей з порушеннями інтелекту. Особливості розвитку навчання і виховання дошкільників із затримкою психічного розвитку. Особливості розвитку навчання і виховання дошкільників з порушеннями зору. Особливості розвитку навчання і виховання дошкільників з порушеннями слуху. Особливості розвитку навчання і виховання дошкільників з порушеннями опорно-рухового апарату. Особливості розвитку навчання і виховання дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. Особливості розвитку навчання і виховання дошкільників із порушеннями емоційного розвитку. Особливості розвитку навчання і виховання дітей дошкільного віку з порушеннями поведінки і діяльності. Основні групи дітей зі складними дефектами та значення їх психолого-педагогічного вивчення. Завдання психолого-педагогічного супроводу розвитку дитини зі складним дефектом. Педагогіка Марії Монтессорі та Рудольфа Штайнера.

Комплексна диференціальна діагностика відхилень у психофізичному розвитку та його моніторинг.

Поняття диференціальної діагностики в корекційній педагогіці. Значення ранньої діагностики для розвитку і соціалізації дитини. Організація діагностичної роботи в діяльності інклюзивно-ресурсних центрів. Діагностична робота в корекційно-педагогічному процесі ЗДО.

Розділ 2. Основи спеціальної дидактики.

Теорія навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку.

Процес навчання у загальноосвітньому навчальному закладі для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Корекційна спрямованість педагогічного процесу в спеціально організованому освітньому просторі. Загальні та спеціальні принципи навчання. Зміст спеціальної освіти. Методи навчання у корекційній педагогіці. Форми організації навчального процесу дітей із порушеннями психофізичного розвитку. Урок як основна форма організації навчального процесу дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Перевірка та облік знань, умінь і навичок учнів із особливими освітніми потребами. Керівництво та контроль у загальноосвітньому навчальному закладі для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Навчальна корекційно-виховна робота з дітьми, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку.

Загальна характеристика порушень при розумовій відсталості. Особливості корекційно-розвиткової роботи з розумово відсталими дітьми. Теоретичні основи навчання і виховання дітей із ЗПР. Організація корекційно-розвиткового навчально-виховного процесу дітей із ЗПР. Психолого-педагогічна характеристика дітей із порушеннями слуху. Особливості корекційно-педагогічної роботи з дітьми із порушеннями слуху. Характеристика основних видів порушень зору у дітей. Специфіка організації корекційно-реабілітаційної допомоги дітям із вадами зору. Завдання та принципи корекційної, розвиткової й навчальної роботи з дітьми, що мають порушення мовлення. Принципи побудови та організації корекційно-виховного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату. Можливості розвитку, корекції, освіти та соціалізації дітей з аутизмом.

Розділ 3. Теорія виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Сутність процесу виховання. Завдання та зміст виховання у спеціальній школі.

Сутність, принципи та завдання виховання учнів корекційної школи. Зміст, основні напрями виховання у загальноосвітньому навчальному закладі для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку.

Методи виховання учнів спеціальної школи. Загальні методи виховання. Основні методи виховання учнів спеціальної школи, особливості їх реалізації. Характеристика методів формування суспільної поведінки аномальної дитини; методів виховання словом рідної мови; методів стимулювання розумово відсталості дитини. Корекційна спрямованість методів самовиховання. Диференціація методів виховання та засобів корекційно-виховної роботи в залежності від особливостей психофізичного розвитку, соціальних умов виховання. Міжпредметні зв'язки: спеціальна психологія, психологія виховання, загальна педагогіка.

Напрями виховання дітей із особливостями психофізичного розвитку.

Трудове навчання, виховання та профорієнтаційна робота з дітьми, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Моральне виховання у загальноосвітньому навчальному закладі для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Правове виховання дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Естетичне виховання дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Фізичне виховання дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Екологічне виховання дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Вивчення та формування дитячого колективу у закладах для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Позакласна робота у загальноосвітньому навчальному закладі для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку.

Розділ 4 . Спеціальні методики корекційної педагогіки

Спеціальна методика навчання математики з основами математики.

Загальна характеристика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку із порушеннями психофізичного розвитку.. Методика формування загальних кількісних і просторових уявлень, уявлень про величину, форму, час у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку із порушеннями психофізичного

розвитку. Методика формування кількісних уявлень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку із порушеннями психофізичного розвитку. Методика формування уявлень про величину у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку із порушеннями психофізичного розвитку. Методика формування уявлень про форму у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку із порушеннями психофізичного розвитку. Методика формування просторових уявлень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку із вадами розумового розвитку. Методика формування уявлень про час у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку із порушеннями психофізичного розвитку. Ознайомлення із діями додавання та віднімання і їх взаємозв'язком дітей дошкільного та молодшого шкільного віку із порушеннями психофізичного розвитку.

Спеціальна методика розвитку мови і мовлення.

Наукові основи розвитку мовлення дітей (методологічні, психологічні, лінгвістичні, психолінгвістичні). Специфіка розвитку мовлення дошкільників із психофізичними порушеннями. Поняття загального недорозвитку мовлення, його прояви і ознаки у дітей дошкільного віку на різних рівнях. Завдання, принципи і напрями роботи логопеда з розвитку мовлення при ЗНМ. Засоби мовленнєвого розвитку дітей, їх порівняльна характеристика і оцінка. Поняття словникової роботи та її значення. Завдання і зміст словникової роботи з дітьми при ЗНМ. Завдання, напрями і зміст роботи з формування граматичної сторони мовлення у дітей із ЗНМ. Методика занять з формуванню морфологічної сторони мовлення. Методика занять з розвитку синтаксичної сторони мовлення.

Основи екології та природознавства зі спеціальними методиками.

Методологічні основи спеціальних методик природознавства. Зв'язок спеціальних методик природознавства з іншими науками. Спеціальна методика формування природознавчих уявлень та понять. Спеціальна методика вивчення змістовної лінії «Методи пізнання природи». Спеціальна методика формування понять про речовини. Спеціальна методика вивчення змістовної лінії «Жива природа». Спеціальна методика вивчення змістовної лінії «Рух і взаємодія». Спеціальна методика вивчення змістовної лінії «Нежива природа»

Основи музичного виховання зі спеціальними методиками.

Методи і прийоми музичного виховання і навчання. Вікові особливості музичного розвитку дитини. Аналіз програм з музики для учнів спеціальних закладів освіти. Зміст і методика слухання музики у спеціальних закладах дошкільної та загальної середньої освіти. Методика навчання співу дітей із психофізичними порушеннями. Зміст і особливості навчання музично-ритмічних рухів вихованців із психофізичними порушеннями. Зміст, структурні компоненти уроків музики (музичних занять), вимоги щодо їх організації у закладах спеціальної освіти. Планування музичних занять у спеціальних закладах дошкільної та середньої освіти.

Основи образотворчого мистецтва зі спеціальними методиками.

Мета і завдання навчання образотворчого мистецтва у сучасному закладі спеціальної освіти. Види образотворчої діяльності та їх значення для всебічного розвитку дітей із психофізичними порушеннями. Методи і прийоми навчання образотворчої діяльності дітей дошкільного віку із особливостями психофізичного розвитку. Вимоги для проведення уроків із образотворчого мистецтва у закладі спеціальної освіти. Програмові вимоги до навчання предметного, сюжетного, декоративного малювання в різних вікових групах закладу спеціальної дошкільної освіти. Методика проведення занять з ліплення у спеціальних закладах дошкільної та середньої освіти. Особливості методики навчання аплікації дітей із порушеннями психофізичного розвитку. Значення та принципи планування роботи з образотворчої діяльності дітей із особливостями психофізичного розвитку.

Трудове навчання зі спеціальними методиками.

Соціально-педагогічні умови та основні тенденції розвитку теорії та практики трудового виховання і навчання у спеціальній освіті. Розвиток теорії та практики трудового навчання учнів допоміжної школи. Характеристика загальнодидактичних та спеціальних принципів навчання учнів спеціальної школи. Класифікація методів навчання на уроках трудового навчання у закладі спеціальної освіти. Особистість вчителя-дефектолога як важливий чинник навчання і вибору учнями із психофізичними порушеннями професії. Основні етапи

формування у дітей із психофізичними порушеннями загально-трудова знань, умінь, навичок та їх сутність. Зміст спеціальної організації трудового навчання щодо формування вміння учнем із психофізичними порушеннями аналізувати завдання. Специфіка формування загально-трудова знань, умінь, навичок у дітей молодшого шкільного віку з порушеннями розумового розвитку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Корекційна педагогіка

1. Вступ до спеціальності: Навчально-методичний посібник / За ред. Н.І. Яковець. Ніжин: вид-во НДПУ, 2003. 89с.
2. Діти з затримкою психічного розвитку та їх навчання : навчальний посібник для педагогів і шкільних психологів / Т. Д. Ляшенко, Н. А. Бастун, Т. В. Сак. К. : ІЗМН, 1997. 128 с.
3. Довідник учителя-логопеда / [авт.-упор. С. М. Лупінович]. Тернопіль : Мандрівець, 2008. 112 с.
4. Ілляшенко Т.Д., Стадненко Н.М. Аномальна дитина в школі: Навч. метод. посібник. К.: ІСДО, 1995. 120 с.
5. Колишкін О. В. Корекційна освіта. Вступ до спеціальності [Текст] : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2013. 392 с.
6. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки : навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». К. : Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 288 с.
7. Миронова С. П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту : монографія / С. П. Миронова. Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2007. 304 с.
8. Основи корекційної педагогіки : навчальний посібник / С. П. Миронова, О. В. Гаврилов, М. П. Матвєєва; за заг. ред. С. П. Миронової. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2010. – 264 с.
9. Основи спеціальної дидактики / За ред. доктора пед. наук, професора І.Г. Єременка. 2-е вид. К.: Рад. школа, 1986. 200 с.
10. Синьов В.М., Коберник Г.М. Основи дефектології: Навч. посібник. К.: Вища школа, 1994. 143 с.
11. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: [підручник]. Частина І. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. 238 с.
12. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / За ред. академіка В.І. Бондаря. Луганськ: Альма-матер, 2003. 436 с.
13. Синьова Є. П. Тифлопсихологія : підручник. К. : Знання, 2008. 365 с.
14. Фіцула М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. Т.: Навч. книга. Богдан, 2005. 168 с.

Спеціальна методика навчання математики з основами математики

1. Гаврилов О.В. Спеціальна методика викладання математики в допоміжній школі: Курс лекцій. Частина 2. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошинський В.С. – 2006. – 432с.
2. Дидактичні основи навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку : метод. посібн. / Укл. Л. О. Прядко, О. О. Фурман. – Суми : РВВ СОШПО, 2015. – 114 с.
3. Діти з особливостями розвитку в звичайній школі./ Л.В.Туріщева. – Х.: Вид. група «Основа». 2011. – 111с.
4. Діти з особливими потребами у початковій школі : поради батькам / Л.С.Вавіна, А.М.Висоцька, В.В.Жук та ін.; за ред. В.І.Бондаря, В.В. Засенка. – Київ : Наук. світ, 2006. –Кн. 3. – 212 с.
5. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: наук.-метод. посібник / А.А.Колупаєва, Л.О.Савчук. – К.: «АТОПОЛ». – 2011, 273с.

6. Листопад Н.П. Вивчення елементів геометрії в 1 класі на засадах компетентнісного підходу/ Н.П.Листопад // Початкова школа. – 2012. – № 11. – С. 4– 9.

7. Методика діагностики відхилень у розумовому розвитку молодших школярів / Н.М.Стадненко та ін. –Київ, 1998.

8. Методичні рекомендації до розподілу програмного матеріалу з математики для учнів 1-4-х класів допоміжної школи / укладач К.Г. Забара. – Київ : РУМК, 1988.

9. Спеціальна методика викладання математики в допоміжній школі : курс лекцій / уклад. : О.В.Гаврилов, О.М.Ляшенко. – Кам'янець-Подільський : ПП Пантюк С.Д., 2004. –Ч. 1. – 272 с.

10. Спеціальна методика викладання математики в допоміжній школі : курс лекцій. / уклад. : О.В.Гаврилов, О.М.Ляшенко, Н.І.Королько. – Кам'янець-Подільський : Мошинський В.С., 2006. –Ч. 2. – 432 с.

11.Таранченко О. М. Врахування відмінностей розвитку та навчальної діяльності дітей з особливостями психофізичного розвитку в процесі навчання. Інклюзивна школа: особливості організації та управління : Навчально-методичний посібник / Кол. авторів: А. А. Колупасва, Ю. М. Найда, Н. З. Софій та ін. ; За заг. ред. Л. І. Даниленко. – К., 2007. – 128 с.

Спеціальна методика розвитку мови і мовлення

1. Марченко І.С. Навчання дошкільників із порушенням мовлення розповіді за картинками / І.С. Марченко // Корекційна педагогіка. – 2008. – №2. – 18 – 23.

2. Прищепа К.С. Навчання грамоти / К.С.Прищепа – К.: «Форум», 2002.

3. Рібцун Ю. В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ : програмно-методичний комплекс / Ю. В. Рібцун. – К. : Освіта України, 2011. – 292 с.

4. Рібцун Ю. В. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення : прогр.-метод. комплекс / Ю. В. Рібцун; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т спец. педагогіки. - Київ : Кафедра, 2013. - 283 с.

5. Рібцун Ю. В. Звукові намистинки. Формування мовленнєвої полікомпетентності дошкільників: навч.-метод. посіб./ Ю. В. Рібцун. – Тернопіль : Мандрівець, 2015. – 210 с.

6. Рібцун Ю. В. Науково методичне забезпечення реалізації спеціальної освіти дітей із ЗНМ / Ю. В. Рібцун // Логопед. – 2011. – № 8 (8) серпень. – С. 7

7. Рібцун Ю. В. Вивчення моторної функції молодших дошкільників із ЗНМ / Ю. В. Рібцун // Дефектологія. - 2006. - № 1. - С. 44-48.

8. Рібцун Ю. В. «Дошкільнятко: Корекційно-розвивальна та навчально-виховна робота з дітьми з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення». с. 52.

9. Рібцун Ю. В. Організація роботи логопеда в молодшій групі для дітей із загальним недорозвитком мовлення / Ю. В. Рібцун // Дефектологія. - 2009. - № 2. - С. 17-21.

10. Рібцун Ю. В. Методичні рекомендації щодо формування фонетикофонематичної складової експресивного мовлення молодших дошкільників із ЗНМ / Ю. В. Рібцун // Український логопедичний вісник : зб. наук. пр. – Вип. 1. – 2010. – С. 72–81. 11. Савченко М.А. Методика виправлення вад вимови у дітей. / М.А.Савченко – К.: Рад шк., 1983.

12.Соботович Е.Ф. Нарушение речевого развития у детей и пути их коррекции / Е.Ф.Соботович – К.: ИСДО, 1995.

13. Трофименко Л.І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку із ЗНМ./ Л.І. Трофименко - К.: Актуальна освіта, 2007. – 119с.

14.Шеремет М.К. Формування мовленнєвої готовності дітей старшого дошкільного віку з порушенням мовлення до навчання у школі / М.К.Шеремет, Н.В.Пахомова – Навчально-методичний посібник. – К., 2009.

Основи екології та природознавства зі спеціальними методиками

1. Байбара Т. М. Методика навчання природознавства в початкових класах [Текст]: навчальний посібник. / Тетяна Миколаївна. Байбара. - К.: Веселка, 2008. - 334 с.

2. Байбара Т.М. Природознавство в 3-4 класі: [Посіб. для вчителя] -К.: Освіта, 2001. – 224 с.

3. Блеч Г.О. Комплекс програмно-методичного забезпечення «Зміст корекційноспрямованого навчання і виховання розумово відсталих дітей у спеціальних

дошкільних закладах»(програма ознайомлення з навколишнім, методичні рекомендації, дидактичні матеріали) /О.Г.Блеч. -К.: 2012. -96с.

4. Блеч Г.О. Формування уявлень про навколишнє середовище /Г.О.Блеч //Теорія і практика олігофренопедагогіки та спеціальної психології /За ред..Т.В.Сак //36. наук. пр.:Вип.8. - Тематичний випуск «Концепція дошкільної освіти дітей з розумовою відсталістю». - Кіровоград; Імекс -ЛТД, 2013. С. 49 - 54.

5. Біда О.А. Методика вивчення курсу «Я і Україна» з основами сільськогосподарської праці. [навчальний посібник для студентів] / Олена Анатоліївна Біда – К.: Освіта 2003. – 432с.

6. Борисенко Н.М., Сухіна Л.А. Основні напрями теорії та технології природничоматематичної освіти у початковій школі. [навч.-метод.рекомендації] / Н.М.Борисенко/– Херсон: Айлант, 2010. – С.42-60.

7.Малюхова Н. І. Особливості уявлень про неживу природу у слабозорих учнів із інтелектуальною недостатністю. Дис...канд. пед. наук. - Київ, 1999.

8. Рахуба Н.О. Особливості формування уявлень про неживу природу у дітей старшого дошкільного віку зі зниженим зором. Дис...канд. пед. наук. - Київ, 2015. - 202 с.

Основи музичного виховання зі спеціальними методиками

1. Базима Н. В. Значення музикотерапії для розвитку мовлення у дітей з аутистичними порушеннями / Н. В. Базима, О. В. Мороз // Логопедія. – 2013. – № 3. – С. 3–8.

2. Бондаренко Ю.А. Корекційна спрямованість музичної діяльності дітей дошкільного віку зі зниженим зором: теорія та методика : монографія / Юлія Бондаренко. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2017. – 581 с.

3. Гудим І. М. Програмно-методичний комплекс розвитку незрячих дітей від народження до 6 років : програма розвитку дітей з важкими порушеннями зору від 3 до 6 років / І. М. Гудим, Л. С. Вавіна. – Кіровоград : Інститут спеціальної педагогіки НАПН України, Імекс-ЛТД, 2014. – 105 с.

4. Дмитрієва І. В. Корекційна спрямованість естетичного виховання в старших класах допоміжної школи [Текст] : монографія / І. В. Дмитрієва ; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. Інститут корекційної педагогіки та психології. – Слов'янськ : [б.в.], 2008. – 373 с.

5. Демчишин М.С. Методика музичного аналізу вокально-хорових творів.- К., 1996.

6. Картава Ю. А. Теоретико-методичні засади музично-ритмічного виховання дошкільників із порушеннями зору : навч.-метод. посіб. / Ю. А. Картава. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – 220 с.

7. Картава Ю. А. Теоретичні аспекти музичної діяльності дітей дошкільного віку зі зниженим зором / Ю. А. Картава // Теоретичні та методичні аспекти корекційно-реабілітаційної діяльності: монографія / за заг. ред.: Т. М. Дегтяренко, Ю. А. Картавої. – Суми : ВВП «Мрія», 2015. – С. 117–132. – 252 с.

8. Методичний посібник з музикотерапії для дітей дошкільного віку зі складними порушеннями психофізичного розвитку / укладач Н. Квітка. – К., 2013. – 82 с.

9. Мистецтво у розвитку особистості : [монографія] / Н. Г. Ничкало, І. А. Зязюн, О. П. Рудницька, Л. В. Нечаєва та ін. [за ред., передмова та післямова Н. Г. Ничкало]. – Чернівці : Зелена Буковина, 2006. – 224 с.

Основи образотворчого мистецтва зі спеціальними методиками

1. Коновець С. В. Образотворче мистецтво як засіб активізації дитячої творчості / С. В. Коновець // Мистецтво і освіта. – 1999. – № 3. – с. 15-19.

2. Ланіліна І. В. Образотворче мистецтво для малят (2 – 3 роки) / І. В. Ланіліна, Н. В. Кучеєва. – Х.: Вид – во «Ранок», 2013. – 96 с.

3. Образотворче мистецтво з спеціальною методикою: навчально – методичний посібник / укладач: І. В. Бабій. – Умань: ВПЦ «Візаві» (видавець «Сочинський»), 2014. – 112 с.

4. Сухорукова Г. В. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: підручник / Г. В. Сухорукова, О. О. Дронова, Н. М. Голота, Л. А. Янцур; заг. ред. Г. В. Сухорукової. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 376 с.

5. Шахова І. В. Художня аплікація та візерунки з паперу / І. В. Шахова. – Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2006. – 48 с.

Трудове навчання зі спеціальними методиками

1. Висоцька А. М. Комунікативні вміння як фактор виробничої адаптації розумово відсталих старшокласників / Дефектологія - № 1. – 1997. – с. 13 – 18.
2. Ляшко В. В. Передумови становлення індивідуального стилю трудової діяльності в учнів початкових класів допоміжної школи: Автореф. дис. канд. психол. наук. К., 2012. – 20 с.
3. Мерсіянова Г. М. Вивчення професійної термінології на уроках праці в допоміжній школі / Дефектологія. – № 1. – 1997. – с. 32 – 36.
4. Миронова С. П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту. Монографія. – Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2007. – 304 с.
5. Терещук А. І. Методика організації проектної діяльності старшокласників з технологій: методичний посібник для вчителів, навч. прогр., варіат. Модулі / А. І. Терещук, С. М. Дятленко. – К.: Літера ЛТД, 2010. – 128 с.
6. Товстоган В. С. Готовність розумово-відсталих учнів до опанування робочих професій / Дефектологія. – 2000. – № 2. – С. 31 – 33.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Фаховий іспит проводиться у формі комп'ютерного тестування. Результати випробування оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів. Вступник розв'язує 20 завдань.

Результати виконання завдань дозволяють виявити рівень підготовки вступника: 1 рівень (високий): 200-180 балів; 2 рівень (середній): 179-160 балів; 3 рівень (достатній): 159-140 балів; 4 рівень (низький): 139-100 балів.

Голова фахової атестаційної комісії

Володимир АНТОНЮК

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Олег ДИКИЙ